



## STORTINGET

# Innst. 371 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget  
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:150 S (2023–2024)

**Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om en mer sirkulær byggenæring**

Til Stortinget

### Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at maksimal mengde generert avfall per kvadratmeter på byggeplasser ikke skal overstige minstekravet i BREEAM-NOR.
- Stortinget ber regjeringen innføre krav om at minst 75 pst. av ikke-farlig bygg- og anleggsavfall skal kildesorteres, og starte innføringen av krav om materialgjenvinning. Regjeringen bes vurdere hvor høyt materialgjennvinningskravet bør være, og komme tilbake til Stortinget på egnede måter.
- Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at minst 70 pst. av bygg- og anleggsavfall skal tilrettelegges for ombruk eller materialgjenvinning.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi kommunene hjemmel til å avslå riving i byggesaker av klima- og ressurs hensyn.
- Stortinget ber regjeringen innføre krav til maksutslipp av klimagasser fra materialer i byggeteknisk forskrift som sikrer at byggenæringen reduserer sine utslipp minimum i tråd med klimamålene for 2030.

- Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for opptrapping av klimakravene til materialer i byggeteknisk forskrift, med en gradvis opptrapping av kravene fram mot 2030.
- Stortinget ber regjeringen legge til grunn for statlige virksomheter og aktører at bygninger ikke skal rives for å bygge nye når rehabilitering er mulig. Miljøkonsekvensanalyser av å bevare og rehabilitere framfor riving og nybygg må gjøres i hvert foreslåtte riveprosjekt, og rehabiliteringsalternativet skal alltid utredes.
- Stortinget ber regjeringen innføre klimakrav for hele livsløpet til alle nye bygg, i tråd med EUs reviderte bygningsenergidirektiv.
- Stortinget ber regjeringen innføre klimakrav for hele livsløpet til offentlige bygg- og anleggsprosjekter, i tråd med regjeringens omstillingsmål og EUs reviderte bygningsenergidirektiv.
- Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 legge fram forslag om endringer i regelverket for dokumentavgiften slik at ombygging/rehabilitering av næringsbygg ikke ilegges dokumentavgift for mer enn tomteverdien ved salg.
- Stortinget ber regjeringen fastsette et mål om at alle nye bygninger eid av det offentlige skal være nullutslippsbygg innen 2028, i tråd med EUs reviderte bygningsenergidirektiv.
- Stortinget ber regjeringen om å utvide produsentansvaret for PCB-holdige isolerglassruter til å omfatte innsamling og behandling av alle typer isolerglassruter.
- Stortinget ber regjeringen slå fast at alle statlige bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie.

14. Stortinget ber regjeringen fastsette et krav om at alle kommunale og fylkeskommunale bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie.
15. Stortinget ber regjeringen gi kommuner mulighet til å stille krav om utslippsfrie bygg- og anleggsplasser overfor private utbyggere.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

## Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 11. april 2024 til Kommunal- og distriktsdepartementet ved statsråd Erling Sande bedt om en vurdering av forslaget, unntatt forslag 1, 4 og 7 som er avvist etter Stortingets forretningsorden § 39 annet ledd bokstav e. Statsrådens uttalelse følger av vedlagte brev av 25. april 2024. Komiteen har invitert til og mottatt skriftlige høringsinnspill.

## Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Siri Gåsemyr Staalesen, Terje Sørvik og lederen Lene Vågslid, fra Høyre, Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad og Mari Holm Lønseth, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Kathrine Kleveland, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Birgit Oline Kjerstad, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til Dokument 8:150 S (2023–2024). Komiteen har mottatt en uttalelse om representantforslaget fra statsråd Erling Sande, den 25. april 2024. Komiteen har avholdt skriftlig høring i saken og mottatt elleve innspill.

Komiteen viser til at representantforslagets forslag 1, 4 og 7 er avvist etter Stortingets forretningsorden § 39 annet ledd bokstav e.

Komiteen viser til at Norge skal være et lavutslippssamfunn innen 2050, jf. klimaloven § 1. Komiteen mener bygg- og anleggsnæringen er viktig for å nå det målet, og at utviklingen i næringen må skje med mer sirkulær tenkning og i en mer klimavennlig retning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til Innst. 107 S (2023–2024) og statsråd Erling Sandes svarbrev om Dokument 8:150 S (2023–2024). Flertallet mener at utslipp fra bygg kan og må reduseres, og at det kan gjøres ved å ta bedre vare på de byggene som allerede finnes, bruke

byggematerialer om igjen, redusere avfall og bygge med mer klimavennlige materialer. Flertallet er opptatt av at det må skje i godt samspill mellom næringen og myndighetene. Flertallet viser til at statsråden i sitt svarbrev om representantforslaget skriver at regjeringen har invitert bygge-, anleggs- og eiendomsnæringen til dialog om klimapartnerskaper.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Rødt mener at dersom klimamålene skal nås, er det viktig at utslipp, også fra bygg, reduseres. Disse medlemmer viser til at høringssvarene fra en samlet næring peker på at man må ta bedre vare på de byggene som allerede finnes, bruke byggene lenger, resirkulere og gjenbruke byggematerialer, redusere avfall og utvikle og benytte mer klimavennlige materialer. Disse medlemmer påpeker at godt samarbeid mellom bransjen og myndighetene er avgjørende for å lykkes i å nå klimamålene.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at det er viktig at omstillingen til mer sirkulær økonomi baserer seg på praktiske og kostnadseffektive tiltak som gir resultater, og ikke på dyr symbolpolitikk. Disse medlemmer er positive til utstrakt materialgjennbruk og effektiv ressursutnyttelse, men understreker viktigheten av at næringslivet ikke må pålegges for mange ressurskrevende og byråkratiske reguleringer og rapporteringskrav.

Disse medlemmer forventer at regjeringen sikrer en rask implementering av EU-regelverk som fremmer en sirkulær økonomi.

Disse medlemmer viser til Dokument 8:263 S (2022–2023) om et boligmarked med muligheter for alle.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Rødt påpeker at det er potensial i å forenkle transformasjon av eksisterende bygg, herunder mulighet for transformasjon av hele eller deler av kommunale og statlige bygg til boligformål og boligutvikling. Disse medlemmer mener derfor at arbeidet med forenkling av plan- og bygningsloven og byggt teknisk forskrift også må omfatte dette.

Disse medlemmer viser til at det i gjeldende avfallsforskrift allerede er innført utvidet produsentansvar for isolerglassruter som inneholder PCB. Disse medlemmer har lyttet til innspillene fra en så godt som samlet bransje som mener at produsentansvaret for PCB-holdige isolerglassruter også bør omfatte innsamling og behandling av alle typer isolerglassruter.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det blir målt stadig lavere PCB-verdier i fjerntliggende områder som Svalbard etter at det ble innført forbud mot PCB i 1980. Dette med-

le m viser til at det i arbeidet med resirkulering av byggematerialer er svært viktig å ha god kunnskap om miljøgifter i materialene og hvordan en skal unngå at miljøgiftene blir ført ut i omgivelsene. Dette medlem viser til forslaget om forbudet av PFAS-stoffer som Norge fremmet for EU sammen med fire andre land 13. januar 2023, og som nå er til behandling i EUs vitenskapelige komiteer, Komité for risikovurdering (RAC) og Komité for sosioøkonomisk analyse (SEAC). PFAS er en gruppe stoffer med mer enn 10 000 forbindelser som de siste 30 årene har blitt stadig mer brukt i industriell produksjon på grunn av sine gode tekniske egenskaper. Disse stoffene synes seg å være svært motstandsdyktige mot nedbryting, og de har trolig en kaskade av negative alvorlige virkninger på levende organismer, inkludert mennesker. Dette medlem viser til at dette er stoffer som blir brukt i en rekke bygningsmaterialer. Ved å utvikle en mer sirkulær byggenæring vil en kunne jobbe mer systematisk med både å få ned klimagassavtrykket og å sortere ut de materialene som har høyt PCB- eller PFAS-innhold, for å minimere utslippene av disse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er skeptiske til å pålegge flere klimakrav, og mener at konsekvensene ved å innføre flere klimakrav overfor byggenæringen er at fremtidige bygge- og boligprosjekter vil bli betraktelig dyrere, og gjøre det vanskelig for folk å komme seg inn på boligmarkedet. Disse medlemmer mener det må være opp til byggenæringen selv å bestemme hvor mye de ønsker å gjenvinne det materiellet som blir brukt. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet på generelt grunnlag er positive til alle former endringer som bidrar til lettelser i dokumentavgiften. Disse medlemmer er skeptiske til at man skal slå fast at alle statlige bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie, fastsette et krav om at alle kommunale og fylkeskommunale bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie og gi kommuner mulighet til å stille krav om utslippsfrie bygg- og anleggsplasser overfor private utbyggere. Disse medlemmer viser til at utslippsfrie anleggsmaskiner ennå er i en tidlig innovasjonsfase, og dette vil være et veldig dyrt tiltak for bransjen hvis slike mål realiseres. Disse medlemmer mener at byggenæringen må ha forutsigbare rammer som fremmer innovasjon og utvikling.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at bygg- og anleggssektoren står for rundt 16 pst. av Norges totale klimagassutslipp, hvis man inkluderer utslipp til produksjon og transport av materialer til bruk i bygg og til anleggsarbeid. Slik disse medlemmer vurderer det, er det helt nødvendig å redusere også disse utslippene kraftig for å samlet sett klare å nå målet om 55 pst. utslippsreduksjon innen 2030, og tiltak som bidrar til dette, er

dermed velkomne. Disse medlemmer viser til EUs bygningsenergidirektiv som peker på det samme. Disse medlemmer viser til at av de årlige utslippene fra sektoren, så kommer rundt 70 pst. fra nybyggaktivitet, selv om tilfanget av nybyggbare er 1–2 pst. Den enkleste måten å redusere utslipp følger logisk: Å gjenbruke eksisterende bygninger og infrastruktur der man kan, og bare bygge nytt der man må. Disse medlemmer mener at det offentlige, som landets i særklasse største oppdragsgiver samlet sett, må gå i tet.

Disse medlemmer viser til at det innenfor de seriøse delene av byggenæringen foregår et mangfoldig arbeid for å gjøre næringen mer klimavennlig, og at statlige regler derfor bør utformes på en måte som gir overordnede rammer og gir insentiver i grønn retning, men at det med hell bør overlates til bransjen selv å utforme de konkrete løsningene. Disse medlemmer viser til at å stille konkrete krav om ombruks- og gjenvinningsgrad, eller krav om maksimale utslipp knyttet til materialer, men hvor det overlates til næringen selv å svare på hvordan det best kan oppnås, er eksempler på nettopp dette.

Disse medlemmer viser til problematikken rundt dokumentavgift ved nybygging vs. rehabilitering, hvor næringen selv har pekt på at reglene bør endres. Disse medlemmer viser til at dagens regler fastslår at ved første overføring av bolig i nyoppført bygning, så er kjøper fritatt fra å betale dokumentavgift for annet enn tomteverdien. Hvis en bygning ombygges fra næringsformål til boliger, må det derimot svares dokumentavgift av hele kjøpesummen. Disse medlemmer påpeker at heller ikke denne regelen er nøytral i sin utforming, men derimot gir insentiv til riving og nybygging.

Disse medlemmer viser til Sosialistisk Venstrepartis og Rødts merknader og forslag i Innst.107 S (2023–2024) som tok for seg samme problemstillinger og som har mange fellestrekk med representantforslaget som nå er til behandling.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at minst 70 pst. av bygg- og anleggsavfall skal tilrettelegges for ombruk eller materialgjenvinning.»

«Stortinget ber regjeringen innføre krav til maksutslipp av klimagasser fra materialer i byggteknisk forskrift, som sikrer at byggenæringen reduserer sine utslipp minimum i tråd med klimamålene for 2030.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for opptrapping av klimakravene til materialer i byggteknisk forskrift, med en gradvis opptrapping av kravene fram mot 2030.»

«Stortinget ber regjeringen innføre klimakrav for hele livsløpet til alle nye bygg.»

«Stortinget ber regjeringen innføre klimakrav for hele livsløpet til offentlige bygg- og anleggsprosjekter, i tråd med regjeringens omstillingsmål.»

«Stortinget ber regjeringen fastsette et mål om at alle nye bygninger eid av det offentlige skal være nullutslippsbygg innen 2028.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om at minst 75 pst. av ikke-farlig bygg- og anleggsavfall skal kildesorteres, og starte innføringen av krav om materialgjenvinning. Regjeringen bes vurdere hvor høyt materialgjenvinningskravet bør være, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

«Stortinget ber regjeringen om å utvide produsentansvaret for PCB-holdige isolerglassruter til å omfatte innsamling og behandling av alle typer isolerglassruter.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 legge fram forslag om endringer i regelverket for dokumentavgiften slik at ombygging/rehabilitering av næringsbygg ikke ilegges dokumentavgift for mer enn tomteverdien ved salg.»

Komiteens medlem fra Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen slå fast at alle statlige bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie samt gi føringer fra departementet til statseide virksomheter og infrastrukturselskaper om en gradvis opptrapping frem mot 2027, etter modell av Vegvesenets handlingsplan på området.»

«Stortinget ber regjeringen fastsette et krav om at alle kommunale og fylkeskommunale bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie, samt fastsette et krav til utslippsfrie anleggstjenester i alle offentlige anbud, med føringer om en gradvis opptrapping.»

«Stortinget ber regjeringen gi kommuner mulighet til å stille krav om utslippsfrie bygg- og anleggsplasser overfor private utbyggere.»

## Forslag fra mindretall

### Forslag fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

#### Forslag 1

Stortinget ber regjeringen innføre krav om at minst 75 pst. av ikke-farlig bygg- og anleggsavfall skal kildesorteres, og starte innføringen av krav om materialgjenvinning. Regjeringen bes vurdere hvor høyt materialgjenvinningskravet bør være, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

#### Forslag 2

Stortinget ber regjeringen om å utvide produsentansvaret for PCB-holdige isolerglassruter til å omfatte innsamling og behandling av alle typer isolerglassruter.

### Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

#### Forslag 3

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 legge fram forslag om endringer i regelverket for dokumentavgiften slik at ombygging/rehabilitering av næringsbygg ikke ilegges dokumentavgift for mer enn tomteverdien ved salg.

### Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

#### Forslag 4

Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at minst 70 pst. av bygg- og anleggsavfall skal tilrettelegges for ombruk eller materialgjenvinning.

#### Forslag 5

Stortinget ber regjeringen innføre krav til maksutslipp av klimagasser fra materialer i byggt teknisk forskrift, som sikrer at byggenæringen reduserer sine utslipp minimum i tråd med klimamålene for 2030.

#### Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for opptrapping av klimakravene til materialer i byggt teknisk forskrift, med en gradvis opptrapping av kravene fram mot 2030.

#### Forslag 7

Stortinget ber regjeringen innføre klimakrav for hele livsløpet til alle nye bygg.

#### Forslag 8

Stortinget ber regjeringen innføre klimakrav for hele livsløpet til offentlige bygg- og anleggsprosjekter, i tråd med regjeringens omstillingsmål.

*Forslag 9*

Stortinget ber regjeringen fastsette et mål om at alle nye bygninger eid av det offentlige skal være null-utslippsbygg innen 2028.

**Forslag fra Rødt:***Forslag 10*

Stortinget ber regjeringen slå fast at alle statlige bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie samt gi føringer fra departementet til statseide virksomheter og infrastrukturselskaper om en gradvis opptrapping frem mot 2027, etter modell av Vegvesenets handlingsplan på området.

*Forslag 11*

Stortinget ber regjeringen fastsette et krav om at alle kommunale og fylkeskommunale bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie, samt fastsette et krav til utslippsfrie anleggstjenester i alle offentlige anbud, med føringer om en gradvis opptrapping.

*Forslag 12*

Stortinget ber regjeringen gi kommuner mulighet til å stille krav om utslippsfrie bygg- og anleggsplasser overfor private utbyggere.

## Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:150 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om en mer sirkulær byggenæring – vedtas ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 28. mai 2024

**Lene Vågslid**

leder

**Kathrine Kleveland**

ordfører



Statsråden

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite  
0026 OSLO

Dykkar ref

Vår ref

Dato

24/1652-5

25. april 2024

## **Dokument 8:150 S (2023-2024) Representantforslag fra stortingsrepresentantane Hansson, Bastholm og Berg om ei meir sirkulær byggenæring**

Eg viser til brev datert 11. april frå Kommunal- og forvaltningskomiteen om Dokument 8:150 S (2023-2024) Representantforslag frå stortingsrepresentantane Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om ei meir sirkulær byggenæring.

Representantane foreslår følgjande:

1. Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at maksimal mengde generert avfall per kvadratmeter på byggeplasser ikke skal overstige minstekravet i BREEAM-NOR.
2. Stortinget ber regjeringen innføre krav om at minst 75 pst. av ikke-farlig bygg- og anleggsavfall skal kildesorteres, og starte innføringen av krav om materialgjenvinning. Regjeringen bes vurdere hvor høyt materialgjenvinningskravet bør være, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.
3. Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at minst 70 pst. av bygg- og anleggsavfall skal tilrettelegges for ombruk eller materialgjenvinning.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi kommunene hjemmel til å avslå riving i byggesaker av klima- og ressurs hensyn.
5. Stortinget ber regjeringen innføre krav til maksutslipp av klimagasser fra materialer i byggteknisk forskrift som sikrer at byggenæringen reduserer sine utslipp minst i tråd med klimamålene for 2030.
6. Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for opptrapping av klimakravene til materialer i byggteknisk forskrift, med en gradvis opptrapping av kravene fram mot 2030.

7. Stortinget ber regjeringen legge til grunn for statlige virksomheter og aktører at bygninger ikke skal rives for å bygge nye når rehabilitering er mulig. Miljøkonsekvensanalyser av å bevare og rehabilitere framfor riving og nybygg må gjøres i hvert foreslåtte riveprosjekt, og rehabiliteringsalternativet skal alltid utredes.
8. Stortinget ber regjeringen innføre klimakrav for hele livsløpet til alle nye bygg i tråd med EUs reviderte bygningsenergidirektiv.
9. Stortinget ber regjeringen innføre klimakrav for hele livsløpet til offentlige bygg- og anleggsprosjekter i tråd med regjeringens omstillingsmål og EUs reviderte bygningsenergidirektiv.
10. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 legge frem forslag om endringer i regelverket for dokumentavgiften slik at ombygging/rehabilitering av næringsbygg ikke ilegges dokumentavgift for mer enn tomteverdien ved salg.
11. Stortinget ber regjeringen fastsette et mål om at alle nye bygninger eid av det offentlige skal være nullutslippsbygg innen 2028, i tråd med EUs reviderte bygningsenergidirektiv.
12. Stortinget ber regjeringen om å utvide produsentansvaret for PCB-holdige isolerglassruter til å omfatte innsamling og behandling av alle typer isolerglassruter.
13. Stortinget ber regjeringen slå fast at alle statlige bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie.
14. Stortinget ber regjeringen fastsette et krav om at alle kommunale og fylkeskommunale bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie.
15. Stortinget ber regjeringen gi kommuner mulighet til å stille krav om utslippsfrie bygg- og anleggsplasser overfor private utbyggere.

Eg er invitert til å vurdere forslaga, med unntak av forslag 1, 4 og 7, som er avviste etter forretningsordenen § 39 annet ledd bokstav e.

Regjeringa har som mål at Noreg skal bli eit lågutsleppsamfunn i 2050. Bygg og byggeverksemd spelar ei viktig rolle når vi skal nå dette målet. Vi må bruke bygningsmassen effektivt, og bygging må skje meir klimavenleg og sirkulært. Utslepp frå bygging kan – og må – reduserast på fleire måtar: ved å ta vare på dei bygga vi har, bruke byggemateriale om igjen, redusere avfallet når vi byggjer, redusere ressursbruken ved nybygg og byggje med meir klimavenlege material. Byggenæringa spelar ei viktig rolle i omstillinga mot lågutsleppsamfunnet, og regjeringa er oppteken av å utvikle byggeverksemda i ei meir klima- og miljøvenleg retning.

*Forslag 2: Stortinget ber regjeringen innføre krav om at minst 75 pst. av ikke-farlig bygg- og anleggsavfall skal kildesorteres, og starte innføringen av krav om materialgjenvinning. Regjeringen bes vurdere hvor høyt materialgjenvinningskravet bør være, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.*

Eg meiner det er viktig å redusere mengda av avfall frå byggetiltak, og at vi må leggje til rette for meir ombruk og gjenvinning. Byggteknisk forskrift krev allereie at alt avfall frå byggetiltak

blir levert til godkjend avfallsmottak eller direkte til gjenvinning. Kravet til sortering av avfall på byggeplass er eit minstekrav, og byggenæringa kan sortere meir på byggeplass, der det ligg til rette for det. Då regjeringa i 2022 vedtok endringar i byggt teknisk forskrift om at 70 prosent av avfallet skal bli sortert på byggeplass, tok vi omsyn til at desse krava skal etterlevast i heile landet. Det er høgare kostnader ved sortering av avfall i distrikta når det er langt mellom avfallsmottaka, samanlikna med sentrale område. Dei nye reglane tok til å gjelde 1. juli i fjor. Representantane kjem no med konkrete forslag til nye forskriftskrav, som vi ikkje kjenner verknaden av. Eg viser elles til mitt svar på forslag 5.

Eg har lagt forslaget om krav om materialgjenvinning fram for klima- og miljøministeren. Klima- og miljøministeren uttaler følgjande:

«EUs rammedirektiv for avfall (2008/98/EC) har også krav om at minst 70 vektprosent av ikke-farlig bygge- og riveavfall skal forberedes til ombruk eller materialgjenvinnes. Ekspertgruppen som er nedsatt som del av regjeringens handlingsplan for sirkulær økonomi skal utrede virkemidler som kan fremme sirkulære aktiviteter og bedre utnyttelse av ressurser, bærekraftig produksjon og forbruk, samt økt verdiskapning. Å undersøke insentiver for økt materialgjenvinning innenfor bygg- og anleggssektoren kan være en del av dette arbeidet. Samlet vil dette kunne bidra til å øke materialgjenvinningen av ikke-farlig bygg- og anleggsavfall i Norge.»

*Forslag 3: Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at minst 70 pst. av bygg- og anleggsavfall skal tilrettelegges for ombruk eller materialgjenvinning.*

Eg viser til mitt svar på forslag 2 og 5.

*Forslag 5: Stortinget ber regjeringen innføre krav til maksutslipp av klimagasser fra materialer i byggt teknisk forskrift som sikrer at byggenæringa reduserer sine utslipp minst i tråd med klimamålene for 2030.*

Regjeringa har vedteke fleire endringar i byggt teknisk forskrift, som er viktige første steg for å leggje til rette for ei berekraftig byggenæring. Vi har innført krav om klimagassrekneskap ved bygging av større bygg, som bustadblokker og næringsbygg, som vil gi verdifull innsikt og auka medvit om kva som skal til for å redusere utsleppa. Kravet til sortering av avfall ved tiltak i nye og eksisterande bygg blei auka frå 60 til 70 prosent. Vi innførte også krav om at nye bygg skal vere tilrettelagde for seinare demontering, og at materialar skal kartleggast for ombruk ved endringar i eksisterande bygg. Dette er tiltak som legg til rette for reduserte utslepp og betre ressursbruk. Eg vil samstundes understreke at dei som ønsker å byggje med materialar med lågare utslepp, kan gjere det i dag. Fleire gjer også det, og dette er ei utvikling regjeringa ser positivt på.

Hurdalsplattforma slår fast at vi må skjerpe krava til byggenæringa. Vidareutvikling av krav i byggt teknisk forskrift kan påverke bygginga i ei meir klima- og miljøvenleg retning. Samstundes er det eit mål å halde byggekostnadene så låge som mogleg. Eg meiner det er



viktig at vi balanserer disse omsyna. Byggekostnadene er allereie høge, og feil utforma krav kan auke dei endå meir, utan at vi kjenner klimagevinsten. Regjeringa vil vurdere korleis krav i byggtknisk forskrift kan bidra til at klimaavtrykket frå bygging blir redusert, irekna kva kostnadsverknader moglege forskriftskrav vil medføre. Dette er arbeid Direktoratet for byggkvalitet er i gang med.

Regjeringa har òg invitert bygge-, anleggs- og eigedomsnæringa til dialog om klimapartnarskap. Det overordna målet med klimapartnarskap er å få gjennomført samfunnsøkonomisk lønsame tiltak som kan bidra til kutt i klimagassutsleppa i tråd med Noregs klimamål for 2030 og 2050 og omstillingsmåla for heile økonomien.

*Forslag 6: Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for opptrapping av klimakravene til materialer i byggtknisk forskrift, med en gradvis opptrapping av kravene fram mot 2030.*

Eg viser til mitt svar på forslag 5.

*Forslag 8: Stortinget ber regjeringen innføre klimakrav for hele livsløpet til alle nye bygg i tråd med EUs reviderte bygningsenergidirektiv.*

Eg viser til mitt svar på forslag 5.

*Forslag 9: Stortinget ber regjeringen innføre klimakrav for hele livsløpet til offentlige bygg- og anleggsprosjekter i tråd med regjeringens omstillingsmål og EUs reviderte bygningsenergidirektiv.*

Eg har lagt forslaget fram for digitaliserings- og forvaltningsministeren. Digitaliserings- og forvaltningsministeren uttaler følgjande:

«Byggeprosjekter i statlig sivil sektor skal planlegges og gjennomføres etter minimum passivhusstandard, med mindre særskilte grunner tilsier noe annet. For 2024 har regjeringen gitt Statsbygg i oppdrag å utarbeide et forslag til en metodikk for å måle klima- og miljøpåvirkningen fra bygge- og eiendomsvirksomheten i statlig sivil sektor. En slik metodikk kan på sikt brukes til å sette mål for den samlede bygge- og eiendomsvirksomheten.»

*Forslag 10: Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 legge frem forslag om endringer i regelverket for dokumentavgiften slik at ombygging/rehabilitering av næringsbygg ikke ilegges dokumentavgift for mer enn tomteverdien ved salg.*

Eg har lagt forslaget fram for finansministeren. Finansministeren uttaler følgjande:

«Dokumentavgiften er en fiskalt begrunnet avgift som skal skaffe staten inntekter ved overdragelse av fast eiendom. Avgiften avløste i 1976 en komplisert og ressurskrevende stempelavgift på dokumenter. Formålet med omleggingen var å oppnå en forenklet avgiftshåndtering. Avgiften beregnes som hovedregel av salgsverdien av den faste

eiendommen som overføres til ny eier. Stortinget har i vedtak om dokumentavgift § 3 gitt en særregel om avgiftsgrunnlaget ved førstegangsoverføring av hjemmel til eiendom med nyoppført bygning eller bygg under arbeid. I slike tilfeller skal avgiften beregnes kun av tomteverdien. Dette innebærer at nyoppført bygning og bygg under arbeid holdes utenfor avgiftsgrunnlaget i disse tilfellene. Hovedhensynet bak tomteverdiregelen er å oppnå en avgiftsmessig likestilling mellom oppføring av nybygg på egen tomt og overføring av tomt med nybygg.

Forslaget innebærer en utvidelse av tomteverdiregelen til også å gjelde etterfølgende overføringer dersom eiendommen oppfyller nærmere krav til ombygging eller rehabilitering. Det er flere betenkeligheter ved en slik utvidelse.

Forslaget er avgrenset til overføring av næringsbygg, og vil innebære en forskjellsbehandling sammenlignet med overføringer av øvrige rehabiliterte bygg. Videre må det etableres spesielle regler som angir hva som menes med rehabilitering og ombygging. Det må også kunne kontrolleres at bygget er tilstrekkelig ombygget eller renovert til å kvalifisere for ordningen. Avgiften skal beregnes ved tinglysingen og etter verdiene på dette tidspunktet. Det kan også forventes at det vil være praktiske utfordringer ved å fastsette og kontrollere hva som skal være tomteverdien i de konkrete tilfellene. Forslaget kan også virke mot sin hensikt i de tilfellene det vil være avgiftsmessig lønnsomt å gjøre mer omfattende endringer enn nødvendig.

Dokumentavgiften er følgelig ikke et egnet virkemiddel for å gi incentiver til gjenbruk og rehabilitering av bygg. Hensynet til likebehandling, et enkelt regelverk og lavest mulig administrative kostnader tilsier at tomteverdiregelen ikke bør utvides. På bakgrunn av disse momentene mener jeg at forslaget bør avvises. En slik utvidelse ville uansett kreve nærmere utredning, og et forslag til regelverk måtte utarbeides og sendes på høring. Det anses ikke som mulig å fremme et slikt forslag i statsbudsjettet for 2025.

Regjeringen satte i midten av mars ned en ekspertgruppe som skal se på virkemidler som kan fremme sirkulære aktiviteter for å blant annet gi bedre utnyttelse av fornybare og ikke-fornybare ressurser. Utredningen skal inkludere vurderinger av og eventuelle forslag til endringer i skatte- og avgiftssystemet.»

*Forslag 11: Stortinget ber regjeringen fastsette et mål om at alle nye bygninger eid av det offentlige skal være nullutslippsbygg innen 2028, i tråd med EUs reviderte bygningsenergidirektiv.*

Eg har lagt forslaget fram for digitaliserings- og forvaltningsministeren. Digitaliserings- og forvaltningsministeren uttaler følgende:

«Byggeprosjekter i statlig sivil sektor skal planlegges og gjennomføres etter minimum passivhusstandard, med mindre særskilte grunner tilsier noe annet. I 2023 hadde åtte av 12 større byggeprosjekter (ferdigstilte bygg og bygg i byggefase med forventet sluttkostnad over

50 mill. kroner) lavere klimagassutslipp enn 5 kg CO<sub>2</sub>-ekvivalenter per kvm per år. Regjeringen vil jobbe videre for å minimere klimagassutslippene fra byggeprosjekter i statlig sivil sektor.»

*Forslag 12: Stortinget ber regjeringen om å utvide produsentansvaret for PCB-holdige isolerglassruter til å omfatte innsamling og behandling av alle typer isolerglassruter.*

Eg har lagt forslaget fram for klima- og miljøministeren. Klima- og miljøministeren uttaler følgende:

«I forbindelse med EUs grønne vekststrategi, den grønne given, foreslår nå EU utvidet produsentansvar på flere områder, og de setter også krav til utforming. Forskriftsarbeid for disse produsentansvarsordningene må prioriteres, slik også Miljødirektoratet anbefaler i sin andre delrapport om produsentansvar fra april i 2023. Dette omfatter blant annet innføring av nye ordninger for utvidet produsentansvar for utstyr av plast fra fiskeri, akvakultur og fritidsfiske og for enkelte engangs plastprodukter. Ferdigstillelse av dette arbeidet er prioritert før eventuelle endringer i dagens produsentansvar for PCB-holdige isolerglassruter vil vurderes.»

*Forslag 13: Stortinget ber regjeringen slå fast at alle statlige bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie.*

Eg har lagt forslaget fram for klima- og miljøministeren. Klima- og miljøministeren uttaler følgende:

«Regjeringen har en ambisjon om at Norge skal ha klimavennlige bygge- og anleggsplasser. Derfor lanserte vi i klimastatus og -plan for 2024 en målrettet satsning for å redusere utslipp fra bygg- og anleggsplasser;

- Vi vil utrede et forbud mot salg av nye anleggsmaskiner med forbrenningsmotorer fra 2035.
- Vi vil sende på høring et forslag om å gi kommunene hjemmel til å stille klimakrav til bygge og anleggsplasser
- Og vil sende et forslag om forbud mot bruk av fossil gass til midlertidig oppvarming og tørking av bygg under oppføring og rehabilitering på høring.

Markedet for nullutslippsmaskiner er fortsatt i en tidlig fase, men er i sterk utvikling, og det blir stadig flere tilgjengelige nullutslippsmaskiner i ulike segmenter. Likevel er begrenset tilgjengelighet for nullutslippsmaskiner og høye merkostnader for utslippsfrie maskiner viktige barrierer for raskere innfasing av nullutslippsmaskiner på bygge- og anleggsplasser. Derfor er det behov for spissede virkemidler som tar ned merkostnaden og bidrar til å sikre etterspørsel etter nullutslippsmaskiner i markedet.

På kort sikt er Enova et viktig virkemiddel for å redusere merkostnadene og øke hastigheten på innfasingen av utslippsfrie anleggsmaskiner. Enova utbetalte i 2023 om lag 400 mill. kroner i støtte til utslippsfrie anleggsmaskiner og støtte til mobile ladestasjoner.

Miljødirektoratet har estimert at offentlige aktører står for rundt 50 til 70 prosent av utslippene i bygge- og anleggsnæringen. Krav og premiering i offentlige anskaffelser er derfor viktig for å redusere utslipp fra bygge- og anleggsplasser. At det nå er et krav at klima og miljø som hovedregel skal vektas med 30 % i offentlige anskaffelser vil bidra til dette. Videre har Miljødirektoratet fått i oppdrag å utrede spissede krav til nullutslipp og fossilfrie bygge- og anleggsplasser i samarbeid med DFØ, Statens Vegvesen, NVE og Statsbygg. Regjeringen vil vurdere eventuelle krav eller premiering i offentlige anskaffelser når dette oppdraget er levert.»

*Forslag 14: Stortinget ber regjeringen fastsette et krav om at alle kommunale og fylkeskommunale bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie.*

Eg har lagt forslaget fram for klima- og miljøministeren. Klima- og miljøministeren uttaler følgende:

«Se svar under forslag 13. Kommunale- og fylkeskommunale bygg- og anleggsplasser vil omfattes av et ev. krav til offentlige anskaffelser.»

*Forslag 15: Stortinget ber regjeringen gi kommuner mulighet til å stille krav om utslippsfrie bygg- og anleggsplasser overfor private utbyggere.*

Eg har lagt forslaget fram for klima- og miljøministeren. Klima- og miljøministeren uttaler følgende:

«Regjeringen har i Klimastatus og -plan for 2024 varslet at den planlegger å sende på høring et forslag om å gi kommunene adgang til å stille klimakrav til bygge- og anleggsplasser etter forurensningsloven fra 2024. Klima- og miljødepartementet jobber nå med å utarbeide høringsforslaget. For nærmere omtale av regjeringens arbeid med klimakrav til bygge- og anleggsplasser viser vi til omtale i Regjeringens klimastatus og -plan.»

Med helsing

A handwritten signature in blue ink, reading "Erling Sande". The signature is written in a cursive style with a large, sweeping initial "E" and "S".

Erling Sande





